

УДК 371.3:004

Олександра Шаран, кандидат педагогічних наук, доцент кафедри математики та методики викладання математики початкового навчання
Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка
Наталія Жук, учитель-методист вищої категорії,
учитель інформатики Рихтицької СЗШ I – III ступенів

ВИКОРИСТАННЯ ЕЛЕКТРОННИХ ОСВІТНІХ РЕСУРСІВ ЯК ЗАСОБУ ФОРМУВАННЯ ПІЗНАВАЛЬНОГО ІНТЕРЕСУ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ

У статті розглядаються можливості використання електронних освітніх ресурсів у навчально-виховному процесі початкової школи з метою формування пізнавального інтересу молодших школярів.

Ключові слова: електронний освітній ресурс, початкова школа, навчально-виховний процес, пізнавальний інтерес, молодші школярі.

Табл. 1. Рис. 5. Літ. 5.

Александра Шаран, кандидат педагогических наук, доцент кафедры математики и методики преподавания математики начального обучения
Дрогобычского государственного педагогического университета имени Ивана Франко
Наталья Жук, учитель-методист высшей категории,
учитель информатики Рыхтычской СОШ I – III ступеней

ИСПОЛЬЗОВАНИЕ ЭЛЕКТРОННЫХ ОБРАЗОВАТЕЛЬНЫХ РЕСУРСОВ КАК СРЕДСТВА ФОРМИРОВАНИЯ ПОЗНАВАТЕЛЬНОГО ИНТЕРЕСА МЛАДШИХ ШКОЛЬНИКОВ

В статье рассматриваются возможности использования электронных образовательных ресурсов в учебно-воспитательном процессе начальной школы с целью формирования познавательного интереса младших школьников.

Ключевые слова: электронный образовательный ресурс, начальная школа, учебно-воспитательный процесс, познавательный интерес, младшие школьники.

Olexandra Sharan, Ph. D. (Pedagogy), Docent of Mathematics and Methodology of teaching Mathematics Elementary Education Department
Drohobych State Pedagogical University by I. Franko
Natalia Zhuk, Teacher-Methodologist the Highest Category,
Informatics teacher, Ryhtychy Secondary School I – III degrees

THE USE OF ELECTRONIC EDUCATIONAL RESOURCES AS A MEANS OF EDUCATIONAL INTERESTS OF JUNIOR PUPILS

This article discusses the possibility of using electronic educational resources in the educational process of primary school in order to develop cognitive interest of junior pupils.

Keywords: electronic educational resources, primary school, educational process, cognitive interest, junior pupils.

Постановка проблеми. Сучасний етап розвитку інформаційного суспільства характерний тим, що обсяг знань подвоюється кожні два-три роки. Тому сучасній людині необхідні вміння здобувати, критично осмислювати та використовувати інформацію. Збільшився обсяг інформації і у чинних програмах навчальних дисциплін загальноосвітньої школи. Як доведено вченими, ефективність засвоєння школярами матеріалу, що вивчається, залежить від рівня сформованості пізнавального інтересу учнів. Значна роль у формуванні пізнавального інтересу учнів відводиться початковій школі.

Електронні освітні ресурси (ЕОР) володіють високим потенціалом для формування пізнавального інтересу молодших школярів.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. За висновками Л.С. Виготського, В.В. Давидова, Л.В. Занкова саме молодший шкільний вік є одним з найвідповідальніших етапів розвитку дитини, оскільки в цей період відбувається становлення навчальної діяльності, зокрема, її пізнавальної мотивації і активності, які впливають на подальше навчання школяра.

Сучасні вчені приділяють увагу проблемі формування пізнавальних інтересів молодших

школярів (Л.І. Божович, С.В. Дудчик, Е.Г. Кайдаш, М.А. Пастушкова, Ф.К. Савіна, І.Н. Чижевська, М.А. Шевцова, Г.І. Щукіна), але щодо предмету інформатика в початковій школі вона не знайшла належного віддзеркалення в дослідженнях.

Проблемам створення освітніх електронних ресурсів присвячені роботи В.Ю. Бикова, А.М. Гуржія, М.І. Жалдака, Н.В. Морзе, О.М. Спіріна, зокрема змісту електронних ресурсів, використання їх у навчальному процесі вищих і середніх навчальних закладів присвячені праці В.П. Вембер, В.П. Волинського, О.С. Красовського, Ю.Б. Кузнєцова, О.Г. Кузьмінської, В.Б. Ясинського та ін., в яких підкреслюється, що для підвищення якості навчання необхідно активно використовувати в освітньому процесі інформаційні технології, що дозволяють розширити область самостійної роботи учнів і забезпечити високу активність їх взаємодії з навчальними матеріалами. Проте в даний час електронні освітні ресурси в початковій школі використовуються епізодично.

Мета статті – розглянути можливості використання електронних освітніх ресурсів у навчально-виховному процесі початкової школи з метою формування пізнавального інтересу молодших школярів до уроків інформатики.

Виклад основного матеріалу. Для того, щоб навчання і виховання сприяло становленню особистості учня, необхідно формувати у нього потребу до знань, яка є джерелом його пізнавальної активності і лежить в основі розвитку інтересу людини до отримання знань. У педагогічних дослідженнях велика увага приділяється пізнавальному інтересу, що відіграє важливу роль у формуванні особистості.

Слово “інтерес” походить від латинського *interesse*, що в перекладі означає “мати важливе значення”, і, будучи складним і дуже важливим для людини утворенням, має безліч різних трактувань. Вперше дати йому визначення спробував німецький філософ і учений І. Кант [1]. На його думку, інтерес – це “причина, що визначає волю”, завдяки якій “розум стає практичним”.

Велику роль інтересу надавав видатний учений Ж.-Ж. Руссо [3], який підкреслював, що необхідно будувати педагогічний процес з урахуванням захоплення школярів. Цієї ж точки зору дотримувався і Я.А. Коменський, радячи “всіма можливими способами запалювати в дітях гаряче прагнення до знання і до учіння” [2]. На його думку, інтерес учнів до навчання повинен прокидатися і підтримуватися школою, батьками, а вчителям необхідно для цього використовувати різні методи і засоби.

Ученими виділяються різні види пізнавального інтересу, компоненти, етапи і показники його розвитку. Як вказують Г.І. Щукіна [5] та інші, в своєму розвитку пізнавальний інтерес проходить ряд стадій, які в реальному процесі взаємопов’язані і є складними поєднаннями:

- цікавість;
- допитливість;
- пізнавальний інтерес до окремих предметів;
- теоретичний інтерес.

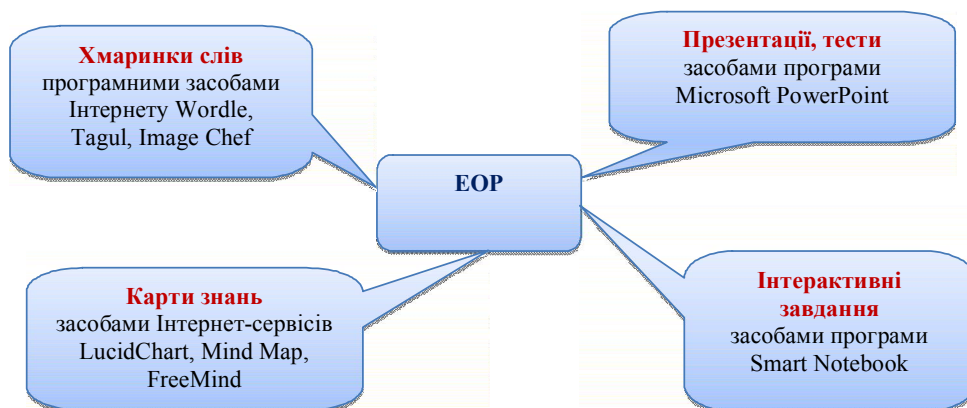
Ці етапи розвитку пізнавального інтересу представляють для вчителя можливість побачити мотиви навчання школярів і завдяки цьому збільшити ефективність освітнього процесу.

Розвиток пізнавального інтересу школярів багато в чому залежить від рівня професійної підготовленості, майстерності вчителя, оскільки при шаблонному викладі матеріалу, без використання методичних прийомів, що мають свою наочну специфіку, педагогічних умов, інтерес і активна пізнавальна діяльність учнів не виникають.

Високим потенціалом для формування пізнавального інтересу молодших школярів володіють електронні освітні ресурси (ЕОР). Адже активність мислительних процесів пов’язана з цікавістю до предмета, а засоби мультимедіа підвищують зацікавленість та мотивацію до навчання, активізують пізнавальну діяльність, забезпечують процес активного засвоєння. Образне, яскраве та динамічне представлення інформації підвищує швидкість і якість мислительних процесів. ЕОР дають можливість створити в учня уявлення про об’єкт, що вивчається, в сучасній трактовці, пред’явити модель, яка дозволяє найбільш чітко розкрити істотні зв’язки, відношення об’єкта. Це суттєво посилюється інформаційними технологіями.

Взагалі, під ЕОР розуміють навчальні й довідкові матеріали (сукупність відомостей, поданих у графічній, текстовій, числовій, звуковій, відео формі тощо) та засоби, що містять систематизовані відомості освітнього характеру, тобто цілісний, логічно завершений блок навчально-методичного призначення, представлений в електронній формі на носіях будь-якого типу або розміщений у комп’ютерних мережах (локальних, регіональних, глобальних), призначений для відтворення з використанням електронних цифрових засобів (комп’ютер, CD-DVD програвач, мобільний телефон тощо) з навчальною метою, в т.ч. його застосування як складової системи дистанційного навчання [4].

Електронні освітні ресурси, створені на базі мультимедіа, сильно впливають на пам’ять і уяву учня, полегшують процес запам’ятовування,

дозволяють учителю зробити урок цікавим і динамічним. Сучасні освітні ресурси, створені на основі ІКТ, реалізують інтерактивність як здатність взаємодіяти з учнем та вміщують систему гіперпосилань, що дозволяє учневі вчитися самостійно, вибирати свій вектор процесу пізнання. Пріоритет дослідницьких і проектних технологій у викладанні предметів в тому, що вони дозволяють використання значної кількості джерел, яка не завжди є в бібліотеках. Можливості електронних освітніх ресурсів щодо збереження і передачі інформації допомагають підвищити інформаційну насиченість уроку, вийти за рамки традиційних підручників, доповнити і поглибити їх зміст. Інформаційно-комунікаційні технології розширюють можливості діагностики рівня засвоєння інформації. Різноманітні тестові системи і оболонки дозволяють індивідуалізувати процес оцінки знань учнів, розвивати здатність учнів до самооцінки. Таким чином, електронний освітній ресурс дозволяє: стимулювати пізнавальний інтерес до предмета; додати навчальній роботі проблемний, творчий, дослідницький характер; сприяти оновленню змістової сторони предмета; індивідуалізувати

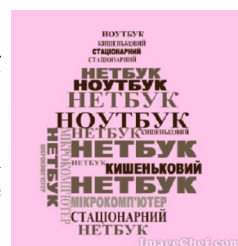
процес навчання і сприяти розвитку самостійної діяльності учнів.

Використання електронних освітніх ресурсів цілком оправдане і в початковій школі.

Із досвіду навчання елементів інформатики у Рихтицькій СЗШ I – III ст. для комп'ютерної підтримки уроків “Сходинки до інформатики” у 2 класі доцільно використати, наприклад, авторський ЕОР, створений засобами Інтернет-сервісів та ряду програм.

На етапі актуалізації (для повторення термінів) чи підсумку уроку (для закріплення знань) використовуються хмарки слів, створені програмними засобами Інтернету Wordle, Tagul чи Image Chef. Наприклад, при вивченні теми “Комп'ютер та його застосування” створити хмаринку слів про те, які бувають комп'ютери (рис. 1).

У процесі пояснення нового матеріалу на уроках інформатики у другому класі доцільно використовувати розроблені учителем презентації у програмі Microsoft PowerPoint. Вони включають

Рис 1. Хмарка слів

Як людина сприймає повідомлення

Рис. 2. Презентації, розроблені у програмі Microsoft PowerPoint

ВИКОРИСТАННЯ ЕЛЕКТРОННИХ ОСВІТНІХ РЕСУРСІВ ЯК ЗАСОБУ ФОРМУВАННЯ ПІЗНАВАЛЬНОГО ІНТЕРЕСУ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ

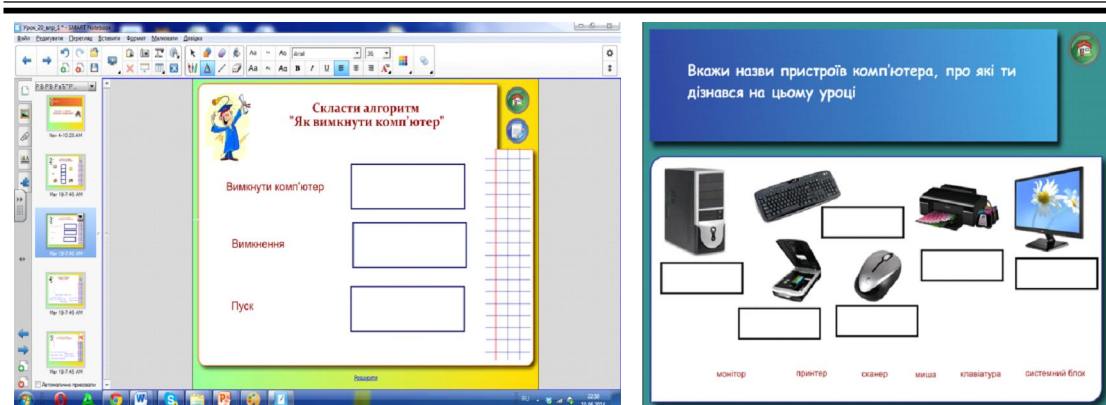

Рис. 3. Інтерактивні вправи, створені у програмі Smart Notebook

Рис. 4. Приклад вправи-рефлексії, створеної у програмі Smart Notebook

графіку, інтерактивні компоненти, текстові об'єкти з теми, що вивчається.

Демонстрація презентації супроводжується поясненнями, коментарями вчителя: він може призупинити показ слайдів, більш детально зупинитися на важливому матеріалі, не показувати всі слайди відразу тощо.

Для зацікавлення учнів поряд із використанням новітніх Інтернет-технологій передовими учителями постійно пропагуються серед учнів технічні новинки, новітні засоби навчання, які посилюють інтерес до предмету, стимулюють пізнавальну активність школярів. Так під час уроків учні 2 класу, працюючи з інтерактивною дошкою, яка є засобом візуальної та інтерактивної роботи, виконують різні завдання, створені у програмі Smart Notebook. Завдання передбачають переміщення правильних відповідей, появу певних об'єктів, впорядкування вказівок у певній послідовності, використання скритих підказок, вписування та редагування відповідей, встановлення відповідностей тощо.

Такі уроки надають можливість участі учнів у колективній роботі, демонстрації різних явищ, можливості безпосереднього редагування на дошці, що в свою чергу сприяє ефективнішій подачі матеріалу, розвитку особистих і соціальних

навичок; розвитку інформаційної культури людини, розвитку змісту, методів і засобів навчання відповідно до рівня світових стандартів.

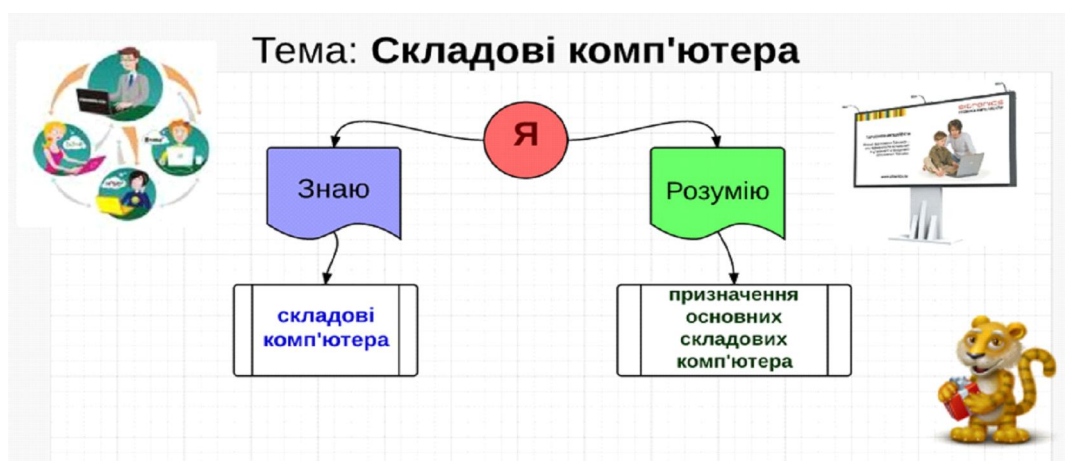
Засоби програми Smart Notebook використовуються і для створення заготовок для проведення рефлексії на уроках у початковій школі.

Для самоконтролю учнів за темою чи для конкретного уроку використовуються Карти знань, створені засобами Інтернет-сервісів LucidChart, Mind Map чи FreeMind.

Для зручності управління пізнавальною діяльністю учнів учитель в процесі підготовки уроку із застосуванням ЕОР складає **маршрут уроку** (табл. 1.)

Маючи власний банк електронних освітніх ресурсів, учитель може організувати діяльність з перетворення, вдосконалення об'єкта чи процесу, переконструювати його з метою досягнення більшого навчального ефекту.

Висновки. Інтеграція сучасних освітніх й інформаційних технологій стає важливою умовою для вдосконалення процесу навчання різних предметів. Як показує практика, електронні освітні ресурси, створені на базі мультимедіа, позитивно впливають на формування пізнавального інтересу учнів, сприймання та

Рис. 5. Карта знань, створена засобами Інтернет-сервісу LucidChart

Таблиця 1.

Етапи уроку	Дії вчителя	Матеріал	Дії учнів
Актуалізація опорних знань	<i>Привітання. Організація класу. Повідомлення теми уроку, мети та плану уроку.</i>	Слайди 1, 2	
	<i>Запропонувати учням виконати завдання на повторення: оберіть правильну назву для кожного пристрою.</i>	Слайд 3	Виконують завдання на встановлення відповідності
Вивчення нового матеріалу та закріплення знань та вмінь учнів	<i>Розглянути складові частини комп'ютера, навести приклади пристроїв введення.</i>	Слайд 4	Слухають пояснення нового матеріалу
	<i>Запропонувати завдання на закріплення матеріалу: встановіть відповідність між пристроєм введення та його зображенням</i>	Слайд 5	Виконують завдання на групування об'єктів
	<i>Продемонструвати пристрої виведення та пояснити їх призначення.</i>	Слайд 6	Слухають пояснення нового матеріалу
	<i>Проаналізувати важливість таких складових комп'ютера як процесор та пам'ять; навести приклади носіїв інформації.</i>	Слайд 7	Слухають пояснення нового матеріалу
	<i>Запропонувати завдання на закріплення матеріалу: встановіть відповідність між пристроєм виведення та його зображенням</i>	Слайд 8	Виконують завдання на групування об'єктів
Узагальнення	<i>Запропонувати завдання на узагальнення вивченого матеріалу: згрупуйте пристрої введення даних, пристрої опрацювання даних, пристрої виведення даних, пристрої зберігання даних, комунікаційні пристрої.</i>	Слайд 9	Виконують завдання на групування об'єктів у групи
	<i>Закінчіть речення.</i>	Слайд 10	Виконують завдання на вписування
	<i>Розгадайте ребус.</i>	Слайд 11	Розгадують ребус
	<i>Пояснення домашнього завдання та оцінювання учнів.</i>		

ОСНОВНІ ФАКТОРИ ФОРМУВАННЯ ТВОРЧОЇ ОСОБИСТОСТІ ФАХІВЦЯ

запам'ятовування навчального матеріалу, дозволяють учителю зробити урок цікавим і динамічним. Ефективному формуванню пізнавального інтересу молодших школярів сприяють такі педагогічні умови використання електронних освітніх ресурсів: структуризація навчального матеріалу, використання інтерактивної комп'ютерної графіки, врахування вікових та індивідуальних особливостей учнів у процесі навчання основ інформатики.

1. Кант И. Сочинения в шести томах: в 6 ч. / И. Кант. – М.: Мысль. – Т.4. – Ч. I. – 1965. – 544 с.

2. Коменский Я. А. Избранные педагогические сочинения. / Я.А. Коменский. – К.: Радянська школа. – Т. I. Великая дидактика. – 1940. – 248 с.

3. Педагогическое наследие / сост.: В.М. Кларин, А.Н. Джуринский. – М.: Педагогика, 1989. – 254 с.

4. Положення про електронні освітні ресурси // mon.gov.ua/images/files/gromad_obg/2012/grom_obgovor_eor_50612.doc

5. Щукина Г.И. Педагогические проблемы формирования познавательных интересов учащихся / Г.И. Щукина. – М.: Педагогика, 1988. – 208 с.

Стаття надійшла до редакції 17.06.2014

УДК 371.134 – 057.875:81'243

Інна Ромащенко, кандидат педагогічних наук, доцент кафедри іноземних мов Академії муніципального управління, м. Київ

ОСНОВНІ ФАКТОРИ ФОРМУВАННЯ ТВОРЧОЇ ОСОБИСТОСТІ ФАХІВЦЯ

У статті здійснено спробу проаналізувати роль науково-дослідницької діяльності у формуванні та становленні сучасної творчої особистості фахівця. Досліджене питання впливу науково-дослідницької діяльності на самовираження студентів гуманітарних факультетів.

Ключові слова: науково-дослідницька діяльність, творчість, самоосвіта, самовираження, становлення особистості.

Табл. 1. Рис. 2. Літ. 9.

Інна Ромащенко, кандидат педагогічних наук, доцент кафедри іноземних мов Академії муніципального управління, г. Киев

ОСНОВНЫЕ ФАКТОРЫ ФОРМИРОВАНИЯ ТВОРЧЕСКОЙ ЛИЧНОСТИ СПЕЦИАЛИСТА

В статье проанализировано составляющие компоненты модели процесса формирования современной творческой конкурентноспособности личности специалиста. Исследовано понятие “модели” в современной научной литературе и ее значение в процессе исследования научно-исследовательской работы студентов.

Ключевые слова: модель, конкурентноспособность, научно-исследовательская деятельность, результат, формирование личности.

Inna Romashchenko, Ph.D. (Pedagogic) Docent of Foreign Languages Department Academy of Municipal Management, Kyiv

THE MAIN FACTORS FORMING A CREATIVE PERSONALITY SPECIALIST

The components of a modern creative person specialist formation are analyzed in the article. The definition of the term “model” is researched in the article. The influence on students personal development is considered as the main component of education.

Keywords: model, competitiveness, scientific research, result, development.

Постановка та обґрунтування актуальності проблеми. Компетентнісний підхід у системі сучасної освіти, перш за все вимагає розуміння того, що прогрес людства залежить не стільки від економічного зростання, скільки від рівня розвитку особистості, що передбачає перехід від поняття “людські ресурси” до концепції “компетентність людини” [5]. З метою ефективного формування компетентного

викладача необхідно сформувати свідому особистість, здатну до оволодіння методикою наукового пізнання, ознайомлення з передовим науковим досвідом, формування дослідницьких вмінь. Проблема формування творчої особистості, здатної критично мислити, постійно навчатися, усвідомлювати необхідність безперервної самоосвіти для досягнення конкурентоздатності на світовому